

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Svmma, Sive Avrea Armilla Bartholomæi Fvmi Placentini,
ordinis Prædicatorum, ac hæreticæ prauitatis Inquisitoris**

Fumo, Bartolomeo

Antverpiae, 1570

Poena.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30427

PECVNIA.

¹PECVNIAE nomine veniunt largo vocabulo omnia quae possunt esse in matrimonio, quorum aliquis potest esse dominus. c. totum. i. qu. 3. & omne quod pecunia potest mensurari: secundum Thom. secunda secundae. q. 78. a. 2. Proprie verò dicitur pecunia denarius. Car. in clemen. exiui. §. porro. de verb. sign. ideo cum prohibetur pecunia, intelligitur de moneta, cuiuscunque generis sit tantum.

²SOLVITIO debiti in quasitate, vel numero existentis debet fieri secundum pecuniae valorem currentem tempore contractus, siue pecunia sit reprobata in totum, siue alterata in partem in perpetuum. respectu cursus: secundum Pa. in c. quanto. de iureiur. & c. olim. de cen. & haec est communis opinio doc. Et hoc tam in moneta minuta, quam grossa: secundum d. Ant. & Pan. in d. c. quanto. Si verò non est alterata in perpetuum, sed ad tempus, secus est: secundum Panorm. supra. ar. in l. Pretia. ff. ad leg. Falcid. Et dicitur pecunia diminuta, vel alterata in perpetuum, quando princeps non vult, quod expendatur nisi pro rato, cum prius pro maiori vel minori pretio expendetur. Diminuta verò ad tempus dicitur, quando hodie florenus valebit 80. cras valebit 81. & sic de die in diem crescit, & decrescit. Dicitur verò reprobata, vel quia falsa, vel quia à Principe bannita.

³SOLVITIO sienda ratione condemnationis iudicis debet fieri de pecunia currente tempore condemnationis, si ratione statuti condemnationis, debet solui de moneta currenti: secundum Spec. & verius: quia poena de minori debet solui. capitul. odia. de regul. iur. lib. 6. Solutio autem, quam fieri mandavit princeps, fiet de moneta currente tempore, quo mandavit, si princeps sciebat valorem eius: secundum dict. Ant. in d. c. quanto. ar. in d. c. olim. Solutio verò respectu legati fiet secundum valorem monetae currentis tempore conditi legati: secundum Panormita. in d. c. quanto. Idem dic de antiquis

pensionibus: secundum Ioan. And. in c. pe. de censu.

⁴PETRVS mutuauit Paulo, vel de posuit C. aureos restituendos in auro tantum. Paulus non potest restituere in alia materia, neque in alia forma inuito ipso Petro, & augmentum, vel diminutio ad ipsum Petrum pertinet. Si autem mutuauit C. libras in auro, vel argento, satis est, quod restituat C. libras in quacunque moneta. Si autem simpliciter fuit factum mutuum in auro, vel argento, non potest restituere in alia forma, vel materia, quando Petrus ex hoc pateretur damnum. Si autem non patitur damnum, potest restituere aurum pro auro, & argentum pro argento, etiam mutata forma, & ipse Petrus tenetur acceptare, nisi aliter loci consuetudo haberet: secundum Panormitanum in dic. cap. quanto. & Bar. in l. Paulus. ff. de solutio. De falsificantibus, & radentibus monetam, supra. Moneta, per totum, falsarius, per totum. Soluitur ex pecunia lucrari, contra morosum debitorem agere potest, ut soluat, quod verisimiliter fuisset lucratus ex mutua pecunia. Abb. in c. per vestras. de don. inter vir. & vx. col. 2.

PEDAGIVM.

PEDAGIVM, & Pensio, supra. Gabella, per totum, & infra. Vestigal, per totum. An sit mortale peccatum fraudare huiusmodi, multi tenent quod non sed si inueniantur, poenam soluant, postquam fuerint condemnati: tamē quia ex natura sua tenetur solui, quod solui debet secundum iustitiam, non soluere huiusmodi gabellas, ad furtum pertinet: ideo à mortali tales non soluentes excusate nescio: sicut tenet Caiet. in vet. vestigal. de quo supra. Gabella. §. 6. Quis possit pedagia imponere, vide Abb. in c. innouamus. de censu. & de verb. signif. c. super quibusdam.

POENA.

¹POENAM, quam quis incurrit transgrediendo aliquod statutum, ut videlicet tantum soluat, qui contrafecerit, non tenetur etiam in foro poenitentiali, nisi postquam fuerit de hoc sententia.

sententiarum, etiam quod lex dicat, quod ipso facto incurrat: quia adhuc requiritur sententia declarativa: secundum Ray. Concordat Thom. secunda secunda. q. 63. a. 3. ar. 12. q. 2. c. fraternitas. in gloss. Quidam limitant hoc, quantum ad penas requirentes actum hominis necessarium ad executionem, secus autem in penis trahentibus post se executionem: ut est excommunicatio, & huiusmodi. Caiet. in summa ibi, dicit hoc fallere in duobus, scilicet in censuris, & penis testamentariis.

Vnde & excommunicatus, & suspensus, interdictus, & irregularis est, quisquis contra latam a canone de huiusmodi sententiam facit, absque alia declaratione iudicis. Et vidua non caste vivens, si fuit relicta domina, & usufructuaria, donec caste vixerit, tenetur de consumptis postquam non caste vixit, etiam si a nullo iudice humano ad hoc compellatur, & hoc est: quia causa eueniente definit succedere in tali usufructu, marito sic disponente. Idem dic, quando relinquitur usufructuaria, donec ad secundas nuptias transierit, perdit usum fructuum, etiam si secreta nubat, & ratio est sola testatoris voluntas: secundum Caiet. ibi, quia ventum est ad casum, in quo testator bona sua ad eam transire noluit.

² **A P P E L L A T I O N E** pena secundum Canonistas non venit pena pecuniaria, sed tantum corporis afflictiva: secundum Pa. in c. inter alia. de immuni. eccl. largè tamè aliquando venit alia pena, quarum aliqua sunt spirituales, videlicet increpatio. c. peruenit d. 84. Censura excommunicationis, interdicti, suspensionis. c. querenti. de verb. signif. Infamie, & depositionis, de qua in c. si episcopus. d. 5. Aliæ corporales, videlicet abstinencia, verberationis, seruitutis, publicationis omnium bonorum, exilij. Aliæ pecuniariae, alia sanguinis, ut mortis, vel de truncationis.

³ **I N D E** ecclesiasticus potest imponere penam pecuniariam: secundum Panor. in c. licet de penis. videlicet mulctando, si illa magis timeatur: quia

pena certa non est à iure statuta pro arcenda contumacia, ideo potest imponere: ut sibi videtur. in c. de causis. de offi. dele. diffiniendo autem potest etiā imponere, quando subest statutum, vel consuetudo: ut ultra penam iuris imponatur pecuniaria: quia potest iudex adiuuare canonem, nouam penam apponendo: ut in c. 2. de conflict. lib. 6. dummodo hoc procedat à vitio cupiditatis. Si verò tale statutum, vel consuetudo non extant, praelatus extra iudicium pecuniam pro delicto exigere non potest, sicut faciebant illi diaconi. de quibus in cap. licet. d. 100. Si autem iudicialiter procedat, & certa pena non est apposta, potest imponere pecuniariam: & si est posita cum causae cognitione, potest illam pronuntiando temperare, non autem postquam pronuntiavit: ut in §. notandum. 2. q. 3. nisi quando super tali crimine potest dispensare: ut in cap. ar. si clericus. de iudic.

⁴ **Q U A N D O** iudex ecclesiasticus exigat penam dictam in casu licito, ut ex statuta positam, secundum Hostiens. potest sibi retinere, tamè cuius suspicionem cupiditatis, quando imponit non ex statuto, sed ex officio suo, debet deputare in pias causas. Multa enim fieri possunt, quae tamè fieri non expediunt.

⁵ **P O E N A** apposta in contractibus, licet potest exigi à seruante fidem contra non seruantem, dummodo non fiat in fraudem usurarum: secundum Pa. & Inn. in c. suam. de pen. nisi quando contractus est contra ius (licet sit praeter ius) & nullus. c. dilecti. de arbi. Et hoc etiam in foro poenitentiali, etiam si interest excedat.

⁶ **Q U I** promisit sub certa pena soluere, & non soluit nisi partem, si obligatio fuit diuidua, soluere tenetur tantum partem poenae, si autem fuit indiuidua, tenetur soluere totam penam: secundum Pa. in d. c. suam. Et dicitur obligatio diuidua, quando solutio partis affert tantam commoditatem respectu partis, quantà solutio totius, respectu totius. ut si promisi tibi scribere duos

H 2 libros,

libros, & tantum unum scripsi. Indivisa vero, quando tantam utilitatem non affert, ut si promisi scribere unum librum, & tantum medietatem scripsi.

7 POENA apposta in contractu, etiam altero reclamante, dummodo contractus locum habeat, incurritur a non servante: secundum Pa. in c. Raynaldus. de test. ubi insertum unum not. quod poena apposta ex conventionem committitur ex sola contradictione facti, quamquam contradictio non habuerit iuris effectum.

8 S I lex plures poenas ponat alternativam, id est, sub disjunctione, videlicet, puniatur tali vel tali poena: secundum Panorm. in c. inter ceteras. de rescrip. optio eligendi poenam datur iudici: si verba legis ad iudicem dirigantur, ad hoc est l. si fugitivi. cap. de servi. fugiti. Si vero dirigantur ad reum, optio ad reum pertinet: ut in l. quicumque. c. de servis fugiti. Si vero verba impersonaliter proferantur, est dubitatio: tamen abbas. ubi supra, tenet propter glo. ibi allegatas, & propter cap. quoniam. ut lite contest. quod optio datur iudici, & non reo, qui reus semper mitiorem poenam eligeret, & sic quasi frustraretur alternativam legis clausula. Consuetudo tamen deberet servari, si esset, quod semper una poena solvatur.

9 S E M P L punitus in iudicio pro aliquo crimine, non debet amplius pro eodem puniri: quia ut dicitur Na. 2. c. Deus non iudicat bis in idipsum. Et nemo debet duplici contritione cōteri: ut in capitu. at si clerici. de iudic. quamvis in eodem iudicio aliquando multiplex imponatur poena, quae tamen omnes poenae pro una sufficienti computantur. Quando lex imponit aliquam poenam facienti aliquod malum, nisi tale malum perficiatur, licet attentetur, poena non venit imponenda: secundum Panormitam: in c. de eo qui mit. in pos. licet alia imponatur poena iudicis arbitrio. Similiter dic de poena per statutum posita. Secus autem de poena, quae per iudicis decre-

tum venit imponenda, quia delinquens punitur, ac si opus perfecisset. Ex quo ad actum propinquum pervenit: ut in l. si quis non dicam. capit. de epis. & cle.

POENITENTIA.

POENITENTIA, de qua Tho. in 4. sent. d. 14. & 16. agit, est virtus moralis pertinet ad iustitiam, puniens peccatum, quod dolet commississe. Est & sacramentum continens contritionem confessionem, & satisfactionem, de quibus supra, Confessio, per totum, & Contritio, per totum. an etiam nolens acceptare aliquam poenitentiam perficiendam in hoc mundo possit absolvi, supra, Confessio, §. 29. & quomodo, si acceptavit, teneatur perficere: licet Ta. in ver. poenitentia. dicat hunc non esse absolvendum. §. 2. & quomodo, si acceptat, & non perficiat, non tenetur iterum confessionem: supra, Confessio, §. 10.

POENITENTIA quaedam erat solennis, sed quia non est amplius in usu, ideo de ipsa non loquimur. Alia est publica tantum, & haec etiam a simplici sacerdote potest imponi, etiam clerico, dummodo non sit solennis, & non debet imponi nisi pro gravi & publico peccato: nec confessor imponens talem poenitentiam publicam, dicitur revelare peccatum, nec confessionem: quia nescitur pro quo peccato dederit talem poenitentiam: secundum Thom. 4. sent. d. 14. Alia est virtualis, quando quis dolet, de quo dolendum, & quantum est dolendum. Alia est, quam confessor imponit in confessione, de qua supra, Confessio, §. 29. Alia est secundum canones, ut scilicet pro quolibet mortali imponatur septennis. c. hoc ipsum. 33. q. 2. sed quia hodie omnes poenitentiae sunt arbitrarie, consideratis personarum circumstantiis: ut in cap. tempora. 26. q. 2. & c. mensuram. de poenitentijs. dist. 1. ideo dimittamus quomodo intelligantur, & de poenitentia data a confessore dicamus.

PERFICIENS poenitentiam datam a confessore in peccato mortali, licet